

MIKS MA TOETAN TARTU COLLEG'I JUURDE KONSOLIDEERIMIST

Kolmapäev, 05 Aprill 2017 14:29 Eesti Elu Nr. 14 2017

Artiklis käsitlen põhjuseid, miks ma toetan Tartu College'i juurde konsolideerimist ning seal uue Eesti keskuse rajamist. See ei ole seisukoht, mida ma olen algusest hoidnud, kuid olles sügavalt mõelnud selle küsimusele, ma olen veendunud, et see on meie ühiskonna jaoks õige samm. Artikkel koosneb kolmest osast – esimene käsitleb Eesti Maja jätkusuutlikust, teine Eesti Maja kasutust eestlaste poolt ning kolmas meie ühiskonna vajadusi ja konsolideerimise eeliseid.

Artikkel kajastab minu enda seisukohti, kuid ma toetan oma kogemustele ja teadmistele Eesti Maja juhatuse praeguse liikmena. Olen enne toimetamist jaganud artikli teksti nelja organisatsiooni juhtidega ning EM juhatuse liikmetega, et nemad kiidaksid heaks minu isiklike arvamuste jagamise.

Ei midagi uut taeva all

Eesti Maja ei ole jätkusuutlik. Seda on tõestanud juhatuse enda analüüs ning ka väliskonsultandid, kes leidsid, et mõistlikum tegu oleks olnud juba aastaid tagasi maja ära müüa. Vaatame tööle näkku. Eesti Maja on arhailise sisekujundisega, mistõttu kolmandik siseruumist ei ole renditav (vähemalt kaks korda nii palju kui moodsas ehitises). Eesti Maja kaotab raha igal aastal, vaatamata sellele, et investeeritakse sihilikult ainult hädalavajalikesse remontidesse. Eesti Maja on vana hoone ja "Class C" kinnisvara, mis tähendab, et maja on iganenud ja vajab suuremat remonti ning ei jõua kõrgeid üüritulusid kamandada. Kulud järjest tõusevad. Suursaali katus lekib. Erinevate juurdeehituste tõttu on majal kolm erinevat küttesüsteemi, mistõttu küte on ebaefektiivne, raske kontrollida ning (eriti elektriküte puhul) väga kulukas. Auruküttekeha on eriti vana ning selle rikke puhul puuduks küttekate maja põhiosale. Kõik, mis on seinte vahel, olgu torustik või elekter, on tõenäoliselt iganenud. Mida enam, me ei teagi väga hästi neid asju, mida me silmaga ei näe, Donald Rumsfeldi terminit kasutades "the unknown unknowns."

Ilma väga konkreetse plaanita, Eesti Maja tõenäoliselt jõuab lähitulevikus pankroti seisu, kus puuduvad ressursid isegi väiksemate kulude katmiseks. See ei ole paanikatekitamine, vaid külm, tuim reaalsus. Tõenäoliselt ilma ühiskonna liikmete rahaliste annetusteta ning vabatahtlike aja annetusteta parandades, värvides ja koristades, Eesti Maja oleks juba pankrotis. See töö väärib meie kõigi kiitust ja on võimaldanud meil Eesti Maja nautida kauem, kui oleks muidu olnud võimalik.

Reaalsus on, et me ei saa enam päevast-päeva, aastast-aastasse suhtuda Eesti Maja probleemidesse. Minu pettumuseks avastasin, et Eesti Majal ei ole olnud kapitalireservi, miskaudu oleks kogutud ja kõrvale pandud raha "headel aegadel", ennustades praeguseid olusid. Miks tehti nii? Kas arvati, et selleks ajaks, kui maja jõuab raskesse seisu, on eestlasi alles liiga vähe niikuinii? Mis iganes selle põhjus, aastakümnete jooksul tehtud otsuste kulminatsiooniks oleme jõudnud praegusse kriitilisse seisu.

Kui vaadata Eesti Maja muresid vaakumis, siis on mitmed sammud küllaltki selged. Eesti Maja peab paremini reklaamima ennast mitteeestlastele, peab kärpima kulusid ning peab leidma suuri rahalisi sissevoole nii meie ühiskonna liikmetelt kui väljaspoolt (näiteks grantidest). Iga juhatuse liige saab sellest aru. Eesti Maja juhatuse viimastel aastatel suurendanud tähelepanu kuludele, palgates majaholdus mäenedžeri Rouli, kes on teinud suurepärase tööd kulude vähendamisel.

Samuti on juhatus loonud uue, kaasaegse veebilehekülje, et paremini tutvustada üüritavaid ruume. Meist keegi ei kahtle, et on veelgi rohkem asju, mis vääriskid tegemist.

Peale selle, et kõik juhatusel liikmed on vabatahtlikud, kellest enamustel on töökohustused, pereelu jne ja kelle võimed ei ole piiramatud, on oluline vaakumist väljudes mainida kahte punkti.

Esiteks, lühiaja küsimusi ei saa eraldada suuremast pildist. Kuivõrd võimalik on saada kapitalgrante ja kuivõrd otstarbekas paluda ühiskonnalt suurt rahalist süsti paranduste läbiviimiseks, kui Eesti Maja tuleviku staatus ei ole otsustatud? Oletame, et suudame seekord küllalt raha kokku varuda – kusjuures mind rõõmustab, et paar inimest on juba ette tulnud ning töötanud raha just selleks põhjuseks. Aga mis juhtub kahe, kolme, viie aasta pärast, kui on järgmine suur rike? Kas me suudame samu inimesi ja organisatsioone veenda, et on tarvis uut süsti? Kas me kõik oleme sama motiveeritud teist korda, kolmandat korda, annetama? Kas me nii jätkamegi, iga mõne aasta tagant saates ringi mütsi ja korjates vabatahtlikke annetusi nii kaua, kuni neid enam ei tule ning alles siis sulgeme ukse? Kas kogu see raha tuleks samast taskust, kust toetatakse muid Kanada eesti tegevusi ja alasid? Kas see on meie laiema ühiskonna huvides? Kui palju aastaid me sellega võidaksime? Kas see on meie pikaaajalistes huvides?

Teine punkt, mis nõuab mainimist on, et juhatus on pidevalt järginud ühte ja sama protsessi. 2010. aasta Eesti Maja aastakoosolekul määrati juhatusel mandaat, keskenduda visioonina dunaamilise Eesti Majale, mis täidab meie ühiskonna vajadusi veel 50 aastat ning tõmbab ligi nii noori kui vanu, kui ka inimesi väljaspool meie ühiskonda. Sellel mandaadil on muuseas paralleelid Eesti Maja põhikirjaga, mille esimene punkt on Toronto eesti kogukonna teenimine ja alles teine maja opereerimine – kusjuures ei ole seal mitte kuskil kirjas Eesti Maja praegune aadress. Järgides seda 50-aastase visiooni mandaati, on suur osa juhatusel ajast ja vaevast olnud suunatud esialgu 958 Broadview ümberehitamise projektile ning nüüd konsolideerimise plaanile.

Igal aastakoosolekul on räägitud sama juttu, et Eesti Maja ei ole jätkusuutlik; et "status quo" ei tähenda mitte praeguse seisul kestmist, vaid maja kindlat allakäiku; et ei ole olemas ühtki tõsist plaani, mis lubaks praegusel Eesti Majal edasi teenida eesti ühiskonda järgmised viiskümmend aastat või isegi poole nii kaua; ning et mõõdukad annetused ühiskonnalt – mõni tuhat siin, paarkümmend või -sada tuhat seal – ostavad meile vaid mõned aastad, lahendamata maja olulisemad probleemid.

See ei ole ainult Eesti Maja probleem. See on ka ühispanga probleem, kelle jaoks äkiline rike ja maja (kasvõi ajutine) sulgemine on vastuvõtmatu risk ning kes kindlasti ei saa olla heategevusorganisatsioon, mis maksaks kinni Eesti Maja puudujäägid puhtast patriotismist. Ühispank on finantsasutus, mis seadusandlust ja määruseid järgib. Samuti sihtkapital, kes on 2005. aastast saadik enam kui miljoni dollari võrra panustanud organisatsioonidesse ja tegevustesse Eesti Majas, makstes nende üürikulusid. Pank ja sihtkapital on olnud Eesti Maja suhtes kannatlikud ja toetavad, sest nende jaoks on tähtis, et ühiskond jääks kokku. Kummalgi ei ole põhjatud taskud.

Eesti Maja tuleviku üle on arutatud ja vaieldud juba kümme aastat, kui mitte kauem. Selle jooksul on korduvalt arutatud ühiskonna vajadusi, kõikvõimalikke alternatiive ning nende plusse ja miinuseid. Kui kaua edasi? Me võime samu teemasid veel kümme aastat arutada, ent mida me

sellega võidame? Laenata terminit teisest riigikeelest, "il n'y a rien de nouveau sous le soleil."
Kas me usume, et meie vajadused järsku muutuvad? Et ühel päeval vajatud kapital kukub meile järsku sülle nagu manna taevast?

Kivist vett välja pigistada

Kelle jaoks me Eesti Maja üldse peame? Vabandan, kui küsimus on liiga ebaelegantselt esitatud, kuid ma mõtlen seda tõsiselt.

Kahtlemata toimub Eesti Majas arvestatav osa meie ühiskonna tegevusest, eelkõige teispäeva õhtul ning laupäeva päeval. Suur osa sellest on mõeldud lastele. Kuna tegevus toimub igal nädalal ning pered on hajutatud läbi GTA piirkonna, on Eesti Maja asukoht paljudele hästi – või igal juhul piisavalt – sobiv. Eesti Majal on lisaks teatud funktsioonid, mida oleks raske teises asukohas realiseerida (nt. lasketiir) ning mitmed siseruumid, mis süütavad nostalgialeegi südames ja loovad "omast", kodust tunnet. Minu enda jaoks on Kalevi tuba üks näide sellest – koht, kus ma veetsin mitmed aastad skaudina ning seejärel rühmajuhtina – koht, mida võõrad vaevalt teadsid ja harva külastasid.

Samas on trendid igaühele selgelt nähtavad. Eesti Maja põhiprobleem ei ole ainult rahaline, vaid ka kasutus. Eesti Maja eestlastest kasutajate tulud järjest langevad – miinus 45% ainuüksi viimase kuue aasta jooksul. Kui võtta üks markantne näide, suure saali üürimise tuludest koosneb eestlaste panus vaid 4%-st. Mida enam, lõviosa eestlusega-seotud tuludest tuleb meie alalistelt üürikerilt (eelkõige pank) ning sihtkapitalilt nende toetatud organisatsioonide kaudu. Fakt on see: kui eestlane peab ise otsustama, kus ta oma raha kulutab, siis reeglina ei valita Eesti Maja. Varem üüritakse Tartu College'it, Läti Maja või muid asutusi. Eestlaste üüridest pärinev sissetulek Eesti Majale on äärmiselt väike – alla \$10,000 aastas.

Kõige rohkem kasutatakse Eesti Maja peiede puhul. Kunagi oli kalender täis eestlaste pulmi, leeri- ja muid pidusid, kokkutulekuid ja kontserte. Eesti Maja juhatus või mänedžer ei ole kunagi pidanud "välja kuulutama" Eesti Maja eestlastele, ega organiseerima üritusi Eesti Majas, kuna kogukonna organisatsioonide ja isikute vajadus ruumi järgi oli suur. Eesti Maja "raison-d'être" oligi paljuski täita seda orgaanilist vajadust ruumi järgi.

Tänapäeval on asi kuldsetest aegadest kaugel. Kaks korda nädalas on parkla täis ja majas on tore, elav atmosfäär. Ent kes käib esmaspäeval, kolmapäeval või suve jooksul Eesti Majas, teab väga hästi, et on olemas ka teine pilt Eesti Majast, mis kahjuks on tavaprasem. Kokku on eestlaste kasutus renditavatest ruumidest umbes 10% ehk 90% renditavast ajast (kaasaarvatud pikad suvekuud) eestlased ei kasuta olemasolevaid renditavaid ruume.

Miks see nii on? Kas eestlastel puudub informatsioon Eesti Maja üürimise võimalustest? Kas Eesti Maja peaks palkama programmimänedžeri, kes keskenduks konkreetselt põnevate ürituste korraldamisele? Fakt on, et meie ühiskonnal on juba olemas teine paik – Tartu College, mis täidab suuresti neid vajadusi. Tartu College'il on toimiv ärimudel, mis lubab neil palgata programmijuhti ning Tartus korraldatakse kontserte, loenguid ja pidusid, kuhu need mahuvad ka väga hästi ära. Isegi kui Eesti Maja oleks paremas seisus, kas meie ühiskond kannataks tänagi kaks korda nii palju kontserte ja loenguid, rääkimata tulevikust? Lisaks on meil olemas kirikud ning sõprusrahvaste majad, nt Läti Maja. Kas suudame neid paremini rakendada meie ühiskonna vajaduste täitmiseks?

Räägime suurtest üritustest. Kui palju on neid üritusi, mis toimuvad Eesti Majas ning mida ei mahutaks ära ükski teine saal meie kogukonnale kuuluvates hoonetes? Kas on rohkem kui kolm-neli sellist üritust kogu aasta jooksul? Kas vanasti väideti, et Eesti Maja on kõlbmatult väike ning mitteaktsepteeritav, kuna vabariigi aastapäev ei mahtunud ära ja pidi Massey Hallis toimuma?

Me kõik peame Eesti Maja kalliks. Aga kui tihti me tegelikult käime E-Store'is ostmas asju, vaatamata Ingridi suurepärasele tööle ja vastupidavusele? Kui tihti käisime kohvikus niisama istumas ning ei tellinud midagi, heal juhul ühe õlle, vaatamata Ülle väsimatusele ja vaevale kohvikut pidada? Kui tihti üürime Eesti Maja saale ja klassiruumi? Ma olen näinud, kuidas peetakse ametlikke koosolekuid kohvikus, mitte seda välja üürides, vaid muude lõunastajate seas, kuna seda tehes saab raha kokku hoida ja nautida "tasuta" ruumi. Mida see ütleb, et meie oma ühiskonna inimesed ja organisatsioonid ei ole suutelised või motiveeritud üürima meie oma enda majas ruumi? Vaatame jälle statistkat. Kui liita kokku kõik "eesti asjad", mis Eesti Majas toimuvad (sealhulgas alalised üürikohtad, eesti kasutajagrupid ja ühekordsed eesti üritused) ja analüüsida, kes selle eest maksab, siis minu arvestuste järgi 97% katavad kokku alalised üürikohtad (eesotsas pank ja Heinsoo), sihtkapital läbi oma partnerite ning Eesti Maja läbi doteeringute (soodsad hinnad eestlastele). Muud eesti organisatsioonid ja inimesed katavad kokku 3%.

Minu jaoks on eriti murettekitav see, et paljud noored jäävad Eesti Majale võõraks, kui nad eesti kooli ja skautluse-gaidluse lõpetavad. Mis tõmbaks inimesi vanusevahemikus 18-35 Eesti Majaja? Isegi kümme aastat tagasi oli pilt natuke parem. Ma ise pidasin leeri suures saalis ja mäletan kuidki pidusid ja kontserte (Ivo Linna!) Eesti Majas. Ent viimasel ajal kõik need õhtud, kus olen noori näinud, olgu improvõhtu, AK pidu, Curly Strings, Trad Attack, Metsaülikooli 50, jne on toimunud Tartus. Eelmisel vana-aasta õhtul, kaks meie juhatuse nooremat liiget korraldasid väikese peo Eesti Majas, kus ma ka viibisin. Selliseid noorteüritusi on vähe, need toimuvad väga harva. Kuna Eesti Maja põhi tõmbepunkt on nostalgia ja omasus, selline side kadumine nooremate seas tekitab tõsisest muret.

Rääkides tõmbepunktidest, mis on Eesti Maja tõmbepunktid? Minu jaoks, olulisem nendest on, et ta on "oma" maja, milles viibides tunneb ennast nagu kodus; lisaks pakub Eesti Maja "odavat" ruumi ühiskonnale (soodsamalt kui mitteeestlastele); ja Eesti Maja parklas leiab "tasuta" parkimist, et ei pea ennast vaevama tasulise või kaugelasuva parkimise otsimisega. Ent tegelikkuses ei ole ükski nimetatud asjadest enam jätkusuutlik. Vastupidi, need on tänapäevalgi petlikud. Peaaegu ainuke päris tõmbepunkt, mida saab pidada jätkusuutlikuks, on Eesti Maja asukoht. Tasuta parkimine ning odav üür ei ole Eesti Maja praeguseid rahalisi probleeme arvestades kuidagi ratsionaalne. Ning kui me peaksime otsustama Eesti Maja "päästa", (jättes kõrvale eelnimetatud rahalised takistused sellisel plaanil), Eesti Maja peab ühtpidi või teist 180-kraadi ümber orienteeruma asukohaks, mis eelkõige teenib mitteeestlasti. Üritame ette kujutada sellist tulevikku. Kas see praegune hing, see vaim, elaks üle sellised muutused? Kas me ikka tunneksime ennast Eesti Majas sama mugavalt ja hästi?

Jõuan tagasi peatüki põhiküsimuseni, kelle jaoks me Eesti Maja peame? Kas etiooplastele, iirlastele ja kohalikule linnarahvale? Olen kindel, et nemad oleksid väga tänulikud meie vaeva eest. Kas meie oma inimesed oleksid sama tänulikud? Küllap kriitikutel on ka siinjuures vastus – eestlased *muidugi* üüriksid Eesti Maja rohkem, kui see oleks paremas seisus! Või kui juhatas

vaevaks end natuke rohkem ürituste organiseerimisega! Oleme endaga ausad. Nii rahalise kui ka kasutuse küljest on Eesti Maja ülalpidamine suur vastuvoolu ujumine. See on nagu kivist vett välja pigistamine.

Kuhupoole edasi?

Kui meil ei oleks muud plaani, muud kohta Torontos, kuhu eesti ühiskonda konsolideerida, siis mu perspektiiv oleks vast natuke teistsugune. Ma tajun, et selle artikli toon on seni olnud küllaltki negatiivne. See ei ole seetõttu, et ma ei näe Eesti Maja juures midagi positiivset. Vastupidi – ma näen vabatahtlikke, kes oma suurest pühendumusest Eesti Majale teevad kiiduväärset tööd – nii Tuleviku komitees kui Eesti Maja Sõprade hulgas. Ma näen eesti kooli, lasteaia, skautide ja teiste organisatsioonide õpetajaid ja juhte, kes veedavad pikki tunde meie kogukonna laste kasvatamisel uhketeks eestlasteks. Ma näen tegusat ja toimivat püstoliklubi, kunstikomiteed, rahvatantsuansamblit, laulukoore ja muid gruppe.

Ma ise olin ka Eesti Maja tuleviku suhtes optimistlikum, kui kandideerin juhatuse liikmeks kaks aastat tagasi. Olin valmis panustama Eesti Maja ümberehitamisse samas asukohas, kasutades kondomiiniumitorni projekti rahastamiseks. Tõtt öelda, ma ei olnud alguses üks nendest, kes leidis, et konsolideerimine Tartusse on ainumõeldav variant. Ma leidsin, et Broadview krundi peal EM ümberehitamine oleks mõistlik lahendus – see oleks võimaldanud luua uue, kaasaegse kodu ja hoidnud alles hea asukoha maantee ja metroo läheduses. Seetõttu liitusingi Eesti Maja juhatusega, et olla osa sellest projektist. Paraku selgus, et sellise projekti poliitilised ja muud vastuvoolud on suured ning et arendaja poolt esitatud tingimused kujutaksid meie ühiskonnale liiga suurt riski. Ma siiski leian, et see ei olnud raisatud energia, kuna proovimata ei saavuta midagi. Õnneks meie ühiskonnal ei ole olnud kõik munad ühes korvis ning samaaegselt on arendanud teised organisatsioonid edasi Tartu College'i plaani, mille viljaks on linna hiljuti esile tulnud valmidus müüa eestlastele 9 Madisoni krunt.

Vaatame natuke kristallkuuli ja kujutame ette Toronto eesti ühiskonda tulevates aastakümnetes. Missugune see välja näeb? Muutusi on juba selgelt näha. Kiputakse üha rohkem inglise keeles suhtlema, abiellutakse tihti mitteeestlastega ning kujundatakse endale mitmekülgne, kirju isiklik identiteet – *kanada-eestlane*, *eesti-kanadalane*, *eesti juurtega kanadalane*, jms. Kas meie füüsilised ruumid kajastavad edasi meie moodsat identiteeti?

Kui Eesti Maja rajati Torontos, nagu teisteski linnades Põhja -Ameerikas, oli eesmärk luua uude riiki maja, mis kujutaks endast justkui killukest kallist, ent valusate tingimuste käigus kaugele jäänud Eestist. Selle nimel nähti palju vaeva, kogudes kokku raha, mis tol ajal ei voolanud mitte kuidagi kraanist ja vabatahtlikult ning tähttäheleiselt oma enda kätega ehitades seda kodu. Meie, kes esindame järgnevaid põlvkondi, võlgname suurt kiitust ja kummardust nendele ehitajatele ja mitte ainult Eesti Maja puhul, vaid kirikute, suvelaagrite ning teiste ühiskonna paikade puhul.

Üle aja on eesti ühiskond läinud sarnast teed kui pea kõik diasporaa-kogukonnad meie mandril ehk järjest sulandunud laiemasse mosaiiki. Mis mudelit, missugust paradigmat peaksime endale valima, suunamaks meie ruumi- ja tegevusvajadusi nüüd ja tulevikus?

Paar aastat tagasi Kotkajärve Metsaülikoolis esitas tuntud semiootik Valdur Mikita ühe huvitava metafori, mis usun, on muuseas meie ühiskonna suhtes tabav. Ta pakkus välja, et eestlane olla globaliseeruv maailmas sarnaneb spordimeeskonna toetamisega (nagu tänapäeval öeldakse

Eestis, "fännamisega"). Kunagi oli justkui reegel, et peab olema sama meeskonna poolt, keda isa ja vanaisa olid varem toetanud. Ent tänapäeval meeskond ei saa selle peale lootda. Kas meeskond suudab kõita noori fänne, luua põneva miljöö staadionil ja ennast veenvalt esitada moodsa, "võitja" brändina?

On selgelt näha, kuidas kodueestlased Eestis loovad maailmale kuvandi tehnoloogiliselt arenenud rahvast, kus vana rahvapärandit ei unustata ära, vaid kujundatakse ümber modernsel viisil, uuel näol. Tuua Mikita ühe markantsema näite – eestlane kõnnib metsas, seenekorv ühes käes, iPhone teises.

Me ei saa oletada, et meie nooremad ühiskonnaliikmed jäävad lihtsalt patriotismist eestlasteks. See kohe kindlasti ei juhtu. Samas, me ei tohiks oletada, et meie ühiskond on määratud totaalset sulandumist kanada kultuuri halli massi. Vastupidi, oleme isegi hästi vastu pidanud kui vaadata laste arvu lasteaias ja hellakestes/hundudes. Võtmeküsimus on, kas noored tunnetavad eestluse juures kellegi teise peale pressitud kohust ja sihitut inertsi või kas nad näevad põnevust, kaasaegsust, sõprussidemeid, ühiskonna tuge ja oma unikaalse identiteedi väljendamise võimalust?

Nii nagu Eesti Maja on kajastanud oma aega ja kohta meie ühiskonna rikkas ajaloos, võib uus eesti keskus kesklinnas kajastada 21. sajandi Toronto eesti identiteeti. Toronto kesklinnal on kahtlemata nii plussid kui miinused, aga üks suurematest plussidest on, et see on põnev, elav ja dünaamiline linnaosa. Eesti Maja 2.0 peab ennast esitama sellise paigana, kus noor eestlane on uhke käima niikuinii – kus eesti side on justkui kirss tordi peal. Paik, kus oleme uhked kokku saama teiste eestlastega, aga ka, mida me agaralt ootame tutvustada meie mitteeestlastest sõpradele. Paik, mis esindab sama ilmselt Eestit kui Kanadat. Paik, mis reklaamib Eesti ja eestlaste uhkust ja edu linnale.

See tähendab, et selline maja ei saa olla mõeldud ainult eestlastele. Õieti ta peab olema koht, mis pigem teenib mitteeestlasti, vähemalt igapäevaselt – mida kohalikud üürivad hea meelega, mis on kogu aeg elav ja inimesi täis. Samas paik, mida eestlased eelistavad oma koosviibimisteks, pulmadeks, sünnipäevapidudeks; mis motiveerib eestlast mööda kõndides kuulutama uhkusega, et vaat, see on *eesti keskus*; kust eestlane astub meelsasti läbi, teades et kui ta tahab Toronto linnas teist eestlast trehvata, siis just see maja on selle jaoks tõenäolisem koht.

Võtame konkreetse näite. Ülle (meie ühiskonna tõeline pär!) on pidanud kohvikut Eesti Majas, mis on olnud sihitud eestlastele. Meil on õige mitu nooremat eestlast, kes on õppinud viimastel aastatel kutsekooli tasemel kokandust. Kas see "Ülle" mudel, mis on meile nii suureks kingituseks olnud, oleks kümne või kahekümne aasta pärast võimalik? Kas see üldse huvitab meie nooremat põlvkonda? Või kas võtaks üks noorem ettevõtlik tüüp ette eesti *inspireeritud* kohviku, restorani või baari pidamise, mis oleks populaarne eestlaste seas, aga "teeniks leiba" peamiselt muulaste ärist?

Pakkusin varem, et kui praegust Eesti Maja saaks kuidagi "päästa," siis seda peab niikuinii ümber orienteeruma selliseks asutuseks, mis teenib pigem mitteeestlasti. Kui juba sellele reaalsusele näkku vaatame, siis leian, et Tartu asukohal oleks mitu eelist, nii Broadview kui muude teoreetiliste paikade üle GTHAs. Bloor ja Spadina on dünaamiline naabruskond. Seal on väga head šansid leida mitteeestlasest üürnikke ja maja kasutajaid, kes tootsid kõrget ja kindlat

sissetulekut. Seal on läheduses muid ruume ja hooneid (nt. spordisaale, hotelle jne.), mida eestlased võiksid vajadusel üürida. Asukoht on sammude kaugusel kahest metroliinist.

Tsentraalset asukohta ei tohiks alahinnata. Ärme loome illusioone. Kas mingisugune uus Eesti Maja 407 kõrval Mississaugas või Markhamis vastaks nende nõuetele? Või kas see oleks, parimal juhul, koht, kus eestlased käivad vaid suuremate ürituste puhul, kus autot mitte omavad ühiskonna liikmed ei käi üldse ning mis kujutab endast suurema osa ajast tühja klubihoonet?

Transport on aktuaalne ja tundlik teema. Kui vaadata viimast rahvaloendust, siis elavad eestlased siiani enamasti Toronto linnas ja mitte äärelinnades – 57% GTHA elanikest, kes märkisid end eestlastena, elavad just Toronto linna piiride sees. Siiski on meie ühiskond hajutatud ning paljude jaoks ei ole kesklinna sõit kerge ega kiire. Meie provintsiaalsest Torontost on saanud maailma tasemel suurlinn, justkui New Yorgi väike õde või vend. Teatavasti nimetas ajaleht *Economist* Toronto linna maailma parimaks linnaks, kus elada. Ühest küljest on see kindlasti hea meie ühiskonnale – see tähendab muuhulgas, et kodueestlased, kes soovivad Eestist "suurde maailma" minna, tõenäoliselt jätkuvalt arvestavad ka Torontoga – nähtus, mis on meie ühiskonnale praegugi väga positiivse süstina mõjunud.

Kuid fakt on, et Torontos on raske ringi liikuda – mitte ainult kesklinnas, vaid ka äärelinnade vahel. Google tõestab, et isegi Mississauga ühest nurgast teise sõitmine nõuab tippnunnil 35 - 50 minutit. Uusi maanteid eriti ei ehitata. Vaatamata meie *premier*-i hiljutisele meelemuutmisele pean tõenäoliseks järgmise 5-10 aasta jooksul paljudel maanteedel tollide kehtestamist. Ükskõik, mida meie ühiskond ette võtab või ei võta, GTHAs ringi liikumine juba on ja hakkab olema kulukas, pidades silmas nii raha kui aega.

Me ei ole suutelised leidma asukoha, mis sobib ideaalselt igaühele. Ma siiralt usun, et otsust, kas võtta vastu pikka ja kulukat sõitu või mitte, motiveerib eelkõige programmide, ürituste ja ruumide kvaliteet. See on sama tõsi nii Torontos nagu see on tõsi New Yorgis ja mujal. Kas see koht, see üritus, kuhu Sa kaalud minna, tõmbab Sind? Jõudes tagasi spordi analoogia, mis tõmbab 50,000 inimest Rogers Centre'isse pesapalli vaatama, ehkki staadioni juures on parkimine kallid ning piiratud ja maanteed pealekauba autosid täis? Kui on tahe minna, siis minnakse. Leitakse viis.

Järeldused

Üks asi on suhtuda külmade faktide põhjal, ent oluline on ka mõelda emotsiooni peale. Eesti Maja on mitmes mõttes meie jaoks püha paik. Paljud meie ühiskonna liikmed on aastakümneid, kas või algusest saadik, pidanud seda paika koduks. Ka minu enda jaoks on Eesti Maja, vast ainult Kotkajärve kõrval, eesti ühiskonna kõige kallim paik. Mõtlen kõikidele organisatsioonidele ja üritustele, millest ma olen Eesti Majas osa võtnud: Kalevi hundud ja skaudid; lasteaed ja eesti kool; koolikoor, Estonia koor ja meeskoor; Kungla; skaudina Raffiga lasketiirus laskmine; kunagine suvetöö Avoga E-Store'is; pangas käimine; peod aga ka peied, kaasaarvatud minu isa peied; aktused, koondused, leerid, omaloominguõhtud, tantsud, sünnipäevad, vana-aastalõpud, kontserdid, Eesti astumine NATOsse ja Euroopa Liitu. Ma isegi õppisin esimest korda arvutit kasutama Eesti Majas – panga vastas tollases Meie Elu kontoris – kui mu isa pani mind pärast hundukoondust "Veiko Vestleja"-nimelist kahelehelist "ajalehte" kirjutama (mille lugejaskond kahjuks piirdus vaid sugulastega), samal ajal kui isa toimetas "päris" ajalehte.

Kui see peaks olema Eesti Maja lõpp, siis ka minul tuleb pisar silma. Ent kui see peaks olema lõpp, siis ta on väärikas lõpp. Me ei saa lasta Eesti Majal lihtsalt laguneda. Kui mõtleme Eesti Majaga seotud emotsioonile, siis peame ka seda meeles. Hoone lagunemine ei ole mitte "worst case scenario", vaid vastupidi "status quo" ehk praeguste trendide jätkamise ennustatav tulemus. Tuhanded, kümned ja sajad tuhanded dollarid hoiavad seda päeva ära vaid mõne aasta võrra. Mis peaks juhtuma, kui Eesti Maja määratakse kasutuskõlbmatuks, ilma et ühiskonnal oleks plaan, mida edasi teha? See tähendaks meie ühiskonnale segadust, katkestust, kaost. Me ei saa seda lubada.

Ma mõistan, et meie ühiskonnas oli kunagi olemas "Tartu" ja "Eesti Maja" leer, samuti nagu olid "Kalevi" ja "Lembitu" lipkonnad skautluses, samuti nagu olid ajalehed "Meie Elu" ja "Vaba Eestlane", kes pehmelt öeldes ei olnud harmoonias teineteisega. Nn "noorema" ühiskonna liikmena ütlen ausalt, et mind huvitab selline nüanss umbes sama palju kui see, kas kellegi pere kunagi põgenes Saksamaa kaudu nagu minu vanavanemad või oli natuke jõukam või kaldale lähedal ja põgenes hoopis läbi Rootsi. Küllap kunagi need olid olulised nüansid, mis tekitasid poleemikat ja vaidlusi. Eesti Maja ja Tartu College'i ühte asupaika konsolideerimine on loogiline, mõistlik samm. Nüüd, et skaudid on kokku läinud, ma ei tunne ühtegi nooremat skautlusega seotud inimest, kes peaks mingisugust viha või pahameelt teisest organisatsioonist üle tulnud inimeste vastu. Ma ei tunne ühtegi nooremat inimest, kes keeldub minemast Eesti Majja või Tartu College'isse puhtast põhimõttest.

Kui me oleme tõesti "ühiskond," siis see tähendab, et kuulume ühte. Nagu öeldakse, et föderaal-, provintsi- ja munitsipaalmaksu maksja on tegelikult sama inimene, nii on olemas ka tõde, et Tartut ja Eesti Maja kasutavad inimesed, eesti panga liikmed, sihtkapitalile annetajad, jne on suuresti samad inimesed. Kui me ei usu üksteisesse, siis meist ei jää midagi alles. Peale minu on veel 40-kond vabatahtlikku, kes istuvad nende nelja ühiskonna organisatsiooni juhatustes. Nende hulgas on mitmed meie ühiskonna kõige aktiivsemad liikmed, kusjuures nad esindavad kõike vanusgrupe. Nendes on minu täieulatuslik usk ja usaldus.

Tartu juurde konsolideerimine ei ole perfektne. Ma usun, et see on siiski väga hea variant. On olemas väljend, et „don't let perfect be the enemy of good." Me ei saa oletada, et samasuguseid häid variante on veel pool tosinat kusagil varus. Meil on teatud ajaaken, millal 9 Madisoni ost on veel laual, mil teiste organisatsioonide kinnisvara saab ka projekti heaks rakendada. Kui peaks juhtuma, et Eesti Maja aktsionärid otsustavad projekti mitte toetada, ei kao meie ühiskond üleöö. Kuid me peame siis tõsiselt mõtlema, mis on järgmine variant? Kes on need inimesed, kes on valmis seda järgmist plaani läbi viima? Kas ühelgi teisel plaanil oleks suuremat poolehoidu laiemas ühiskonnas?

Konsolideerimine ei toimu abstraktis ega vaakumis. Tartu College ei kasvata endale jalad ega kõnni neli kilomeetrit ida poole. Eesti Maja ei leia endale järsku toimivat ärimudelit, mis võimaldaks hoopis konsolideerida Broadview'l. Eesti Maja ümberehitamist kondomiiniumi abil on proovitud, see ei ole tehtav.

Konsolideerimine ei tähenda ainult uue ehitise rajamist. See tähendab ka kindlust, stabiilsust ja püsivust meie ühiskonnale. See tähendab praeguse Eesti Maja ootamatute rikete ärahoidmist. See tähendab planeeritud, läbimõeldud üleminekut uude kodusse.

Plaan, mis esitati avatud rahvakoosolekul, on vaid konsolideerimise projekti esimene samm. Olemas on kontseptsioon, projekti raamistik ja sihid. Ideaalis oleksid kõik x-id ja o-d juba paigas, kuid on veel palju asju, mis vajavad selgitamist. Mitte seetõttu, et keegi varjab midagi, vaid sellepärast, et need on keerulised küsimused, mis vajavad koostööd, ajujõudu ja mitmel juhul professionaalset nõu.

Ma ei oota, et me igaüks nõustuksime igas asjas. See ei ole loomulik ega produktiivne. Tahan tänada neid inimesi, kes minuga ja teistega isiklikult räägivad ja avaldavad poolt- või vastuseisu ning oma siiraid, läbimõeldud mõtteid. Seevastu mind riivab meie ühiskonna maht anonüümseks tugitoolikriitikaks, isiklike arvete klaarimiseks, lühinägelikkuseks, umbusalduseks ja äraütlemiseks. Ma olen varem näinud, kui hästi meie ühiskond on koos töötanud ning jään lootuse juurde, et viimane kirjeldus iseloomustab vaid vähemust, ehkki see usk kipub kohati kõikuma. Siiski usun, et me kõik, vaatamata lahkhelidele, ajame ühte ja sama eesti asja; jään uskuma, et oleme suutelised mõtlema väljaspool kasti ja mitte kinni jääma mõttesse, et kõik peab jääma täpselt selliseks, nagu ta täna on; et me ei piirdu probleemide tõstatamisega, vaid pakume järgmises lauses lahendusi; et me ei jää kunagi mugava suhtumise juurde, et "mina tean paremini", vaid pakume enda abi oma nägemuse teostamisel. Ma sean need sihid iseendale ning loodan, et need on sihid, millega me kõik saame nõustuda ja ühtida.

Eesti "Keskus" – kuigi vaid ajutine nimi – on irooniliselt sobiv tiitel, kuna praegu on selged eelkõige vastused küsimustele "kes" ja "kus." On olemas organisatsioonid, kes toetavad seda plaani ja on olemas asukoht. Küsimustele nagu "kuidas" lahenduste leidmine vajab veel suurt töö- ja ajujõudu. Ma usun, et meie ühiskonnas leidub veel palju inimesi, kellel on huvi, anne ja tahe aidata kaasa. 50-60 aastat tagasi tuldi kokku ja ehitati sellele ühiskonnale, mis meil täna on, alus. Anname endast kõik, et püsiksime veel viiskümmend aastat. Teeme ära!

Veiko Parming, Toronto